

retouradres: Postbus 49, 3000 AA Rotterdam

Gemeente Rotterdam

T.a.v. Wethouder Zeegers

Per mail

Stedin Netbeheer B.V.

Blaak 8

3011 TA Rotterdam

088 896 39 63

www.stedin.net

KvK Rotterdam 24289101

Datum 19-03-2024
Onderwerp Informatiebrief voor gemeenten in
verzorgingsgebied Stedin in Zuid-Holland

Behandeld door

E-mail

Geachte mevrouw Zeegers,

Nederland vraagt steeds meer van ons elektriciteitsnet. Door de sterk stijgende vraag naar elektriciteit raakt het net in Nederland snel vol. Op steeds meer plekken is de maximale capaciteit van het net bereikt en kondigen regionale netbeheerders en landelijk netbeheerder TenneT congestie af. Ook in Zuid-Holland is congestie een groeiend maatschappelijk probleem. U heeft of krijgt hier als bestuurder in toenemende mate mee te maken. In het verzorgingsgebied van Stedin in Zuid-Holland zien we een gemêleerd beeld van kleinere gebieden die in congestie gaan en gebieden die op dit moment nóg (beperkte) transportcapaciteit hebben. Ook hier zet de landelijke trend door en neemt het aantal congestiegebieden toe. Onze verwachting is dan ook dat congestie in de rest van Zuid-Holland onvermijdelijk is. Het is eerder de vraag *wanneer* nieuwe delen van Zuid-Holland in congestie gaan dan de vraag *of* het gebeurt.

Wij snappen dat het thema congestie vragen oproept. Vragen over de effecten van congestie, de actuele stand van het net in uw gemeente en de wijze waarop een congestie-aankondiging tot stand komt. In deze brief lichten wij deze zaken toe. Naast informatievoorziening is deze brief vooral ook een uitnodiging om het verdiepende gesprek met elkaar aan te gaan en te (blijven) voeren op bestuurlijk en ambtelijk niveau.

Wat is congestie?

Congestie is het beste te vergelijken met filevorming op het elektriciteitsnet. Het elektriciteitsnet heeft een bepaalde capaciteit. Daarmee bedoelen we de hoeveelheid elektriciteit die er door getransporteerd kan worden. Er is sprake van congestie als de huidige en de verwachte toekomstige vraag naar transportcapaciteit van elektriciteit groter is dan de capaciteit van het net. En deze groei van de vraag sneller komt dan de netbeheerder het elektriciteitsnet uit kan breiden.

Congestie kan zowel op teruglevering (opwek/aanbod) als afname (vraag/verbruik) van elektriciteit het geval zijn. Congestie op afname betekent niet automatisch ook congestie op teruglevering van elektriciteit en vice versa.

Als (een deel van) uw gemeente in congestie gaat, betekent dat dat nieuwe aanvragen van grootverbruikers (>3x80 Ampère) of aanvragen voor meer transportcapaciteit van grootverbruikers op een wachtlijst komen te staan. Veelal gaat het om bedrijven maar het kan ook gaan om andere grootverbruikers zoals nieuwe scholen, zwembaden, ziekenhuizen, etcetera. De uitbreiding van het elektriciteitsnet is (vaak) een langdurig traject. Congestie heeft daarom vaak ingrijpende maatschappelijke gevolgen.

Stedin gaat na de aankondiging van congestie op zoek naar bestaande grootverbruikers die op piekmomenten geen of minder gebruik kunnen en willen maken van het net. Dat noemen wij flexibel vermogen. Als er geen flexibel vermogen wordt gevonden, dan kunnen nieuwe aanvragen in veel gevallen pas worden aangesloten als de capaciteit van het net fysiek is uitgebreid.

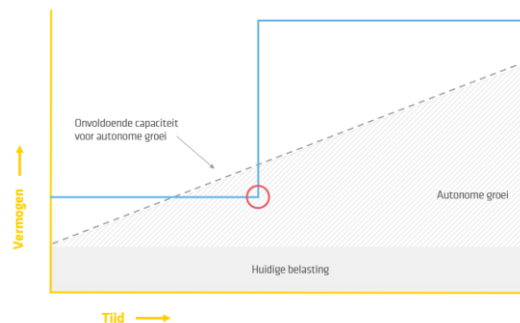
Wanneer er geen flexibel vermogen wordt gevonden én er een fysieke overbelasting van het net dreigt dan kan het onvermijdelijk zijn om grootverbruikers te verplichten deel te nemen aan congestiemanagement, conform de 'Netcode elektriciteit'. Demissionair minister Jetten heeft op 18 oktober 2023 aangekondigd dat de aanpak van congestie(management) verbeterd zou worden door de netbeheerders en de ACM. Dit houdt in dat grootverbruikers minder elektriciteit terug mogen leveren of afnemen op bepaalde piekmomenten. Dit zijn uiteraard erg zware maatregelen die we zo veel mogelijk proberen te voorkomen, maar helaas soms onvermijdelijk zijn.

Versnelde elektrificatie en autonome groei

Door de versnelde elektrificatie van onze samenleving is het aantal aanvragen van grootverbruikklanten voor een nieuwe of zwaardere aansluiting groter dan verwacht. De aanvragen komen sneller dan netbeheerders het elektriciteitsnet kunnen uitbreiden. Daarnaast gebruiken huishoudens en kleine bedrijven (kleinverbruikklanten)

meer stroom door bijvoorbeeld het gebruik van warmtepompen, elektrisch laden en kookplaten. En huishoudens plaatsen in hoge snelheid zonnepanelen bij. Netbeheerders houden in hun prognoses voor de toekomstige belasting van het net rekening met deze zogeheten 'autonome groei' van kleinverbruikers.

Als de huidige belasting, gecontracteerde klantaanvragen en de prognoses van autonome groei de fysieke grenzen van het net bereiken (vóórdat het net is uitgebreid) zijn wij volgens wet- en regelgeving (Netcode elektriciteit) verplicht om congestie af te kondigen. Figuur 1 toont een situatie waarbij de verwachte autonome groei sneller de fysieke grenzen van het net bereikt dan het net is uitgebreid. Dit is een van de aanleidingen om congestie af te kondigen.

Voor de gebieden waar nog geen congestie is, geldt op hoofdlijnen dat de volgende gebeurtenissen kunnen leiden tot congestie:

- **Nieuwe aanvragen van transportvermogen door grootverbruikers**
Een bedrijf bepaalt zelf wanneer en voor hoeveel vermogen zij een aanvraag doen. Dat is voor de netbeheerder lastig te voorspellen. Indien een aanvraag i.c.m. met de groei van kleinverbruik de fysieke grenzen van het net bereikt, zal congestie worden afgekondigd.
- **De uitbreiding van de netcapaciteit loopt vertraging op**
Als gevolg hiervan kan de prognose van de vraag naar transportcapaciteit alsnog de fysieke grenzen van het net bereiken, waardoor er congestie optreedt. Voorbeelden waardoor er vertraging kan optreden:
 - Vertraging in de uitvoering vanwege gebrek aan technisch personeel of problemen in de levering van materialen
 - Vertraging in de locatiezoektocht voor nieuwe stations en bijbehorende vergunningen
- **Autonome groei van kleinverbruik gaat sneller dan verwacht**
De netbeheerders monitoren de autonome groei van kleinverbruik nauwgezet en matchen dat met de verwachte groei. In geval deze ontwikkelingen, bijvoorbeeld door hogere gasprijzen, sneller gaan, dan kunnen aangepaste prognoses leiden tot congestie.
- **Nieuwe klimaatambities leiden tot scherpere prognoses voor elektrificatie**
Indien de doelstellingen voor de CO₂-reductie verder worden aangescherpt, bestaat de kans dat we onze prognoses voor autonome groei van kleinverbruik opnieuw moeten bijstellen en als gevolg hiervan congestie optreedt.

In de prognoses van de autonome groei van de netbeheerders wordt rekening gehouden met de woningbouwplannen van de gemeente en de plannen voor de verduurzaming van de warmtevraag. De autonome groei van kleinverbruik kan in geval van congestie (in principe) doorgaan. Mede vanwege de impact op het net en de bijbehorende uitbreidingsplannen is geregelde afstemming van ruimtelijke en verduurzamingsplannen met de netbeheerder (integraal programmeren) van groot belang.

Het afkondigen van congestie is primair ter voorkoming van overbelasting van het net. Als de netbeheerders dat niet of te laat doen dan bestaat het risico op brandgevaarlijke situaties en langdurige storingen.

Proces van aankondiging congestie

Als er congestie optreedt, dan heeft dit mogelijk gevolgen voor de integrale ontwikkeling van een gemeente. Wij beseffen dat terdege. Wij begrijpen eveneens dat u als bestuurder van een gemeente grip op de stand van het elektriciteitsnet wenst en in een vroegtijdig stadium wilt weten wanneer er congestie optreedt. Echter is de voorspelbaarheid van congestie voor de netbeheerder zeer beperkt. Het tempo waarin congestie optreedt wordt voornamelijk bepaald door de aanvragen van grootverbruiksklanten en de verwachte groei van kleinverbruikers. Het tempo wordt daarmee grotendeels door de markt bepaald. In geval van grootverbruikers kan dit hard gaan; sommige bedrijven hebben voor de elektrificatie het vermogen van een groot dorp of kleine stad nodig.

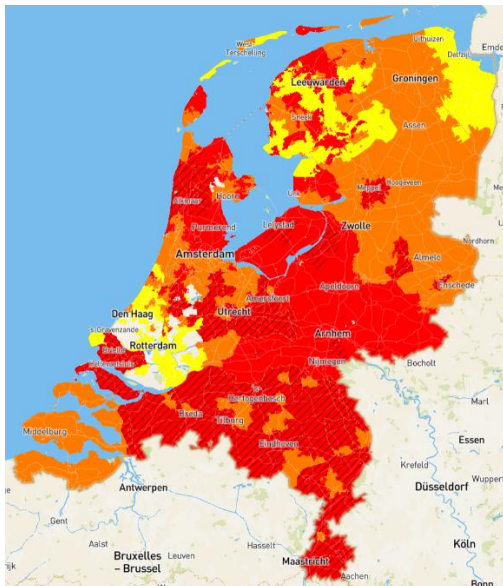
Daarnaast dienen netbeheerders - omwille van een betrouwbare energievoorziening - zorgvuldig om te gaan met dergelijke (marktgevoelige) informatie. Het afkondigen van congestie moet er immers voor zorgen dat de capaciteitsvraag niet over de fysieke grens gaat van de beschikbare netcapaciteit.

Indien wij zien dat de fysieke grenzen van de capaciteit eerder worden bereikt dan de voorziene uitbreiding van het net, dienen wij zo snel mogelijk congestie af te kondigen. In een dergelijk geval treedt er bij de netbeheerder een strak omlijnd en vertrouwelijk proces in werking. Doorgaans duurt het (besluitvormings)proces tot afkondiging van congestie vier tot acht weken.

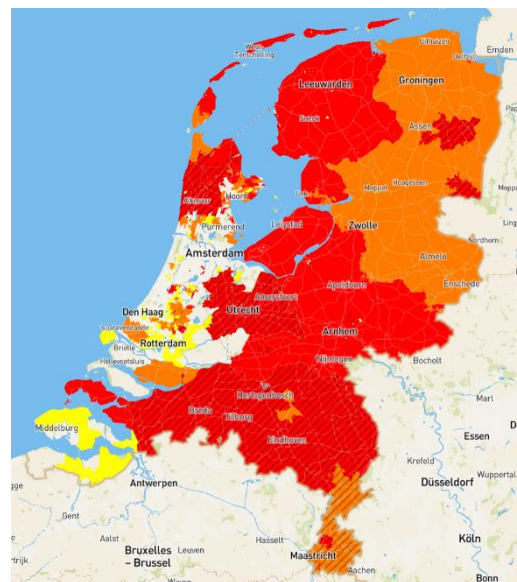
Vanuit het publiek belang dat de netbeheerder dient, informeren wij gemeenten vertrouwelijk over de aanstaande afkondiging van congestie. Dit doen wij in een vroeg stadium; uiterlijk een week voorafgaand aan de afkondiging brengen we u en de gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland vertrouwelijk op de hoogte. Indien wij u eerder op de hoogte kunnen brengen, zullen wij dat niet nalaten vanuit het gezamenlijk belang van zorgvuldige communicatie. Hoewel het afkondigen van congestie primair een communiqué is van de netbeheerder wordt u met de vertrouwelijke vooraankondiging in staat gesteld eventuele communicatie voor te bereiden aan bijvoorbeeld de gemeenteraad.

Actuele situatie in Zuid-Holland

In de provincie Zuid-Holland zijn momenteel enkele kleine en middelgrote gebieden in congestie op zowel afname als teruglevering van elektriciteit. In de rest van Nederland (zie kaart 1 en 2) is een compleet ander beeld te zien. Voor de oranje en rode gebieden geldt een wachtlijst voor nieuwe grootverbruik aanvragen. Voor de overige gebieden geldt deze vooralsnog niet. Landelijk staan nu al meer dan 9.000 aanvragen voor (groei van) grootverbruikers op een wachtlijst.

Kaart 1: Congestie op afname
Bron: Netbeheer Nederland maart 2024

Kaart 2: Congestie op teruglevering

We zien in enkele gebieden dat het afkondigen van congestie leidt tot een waterbedeffect. In delen van Zuid-Holland hebben we al congestie moeten afkondigen als gevolg van projecten die initieel gepland waren in een naburig gelegen congestiegebied, zoals snellaadstations. We verwachten dat deze trend zich door zal zetten en dat bedrijven zich vestigen waar nog wél transportcapaciteit beschikbaar is.

Wat kunt u nu al doen?

Zoals aan het begin van deze brief al genoemd ligt de sleutel tot het oplossen van congestie op de lange termijn – ook voor gemeenten die nog niet te maken hebben met congestie – in het sneller bouwen van extra netcapaciteit. De investeringen van de netbeheerders tezamen stijgen de komende jaren naar € 8 miljard per jaar en zullen dit investeringsvolume handhaven tot 2050. Dat is een ongekend grote operatie, waarin samenwerking met gemeenten van essentieel belang is. Door gezamenlijk te kijken hoe we processen en ruimtelijke procedures kunnen verkorten, kunt u helpen door snel geschikte locaties te vinden om het net te verzwaren. Op zowel hoog- als laagspanning zal de netbeheerder investeringen in uw gemeente doen in zowel nieuwe stations als kabeltracés. Voor de komende jaren staan de investeringen in de investeringsplannen van de netbeheerders. Over de ruimtelijke impact en de planning zijn we al met elkaar in overleg. Mocht dit nadere toelichting vergen dan vernemen wij dat uiteraard graag,

Naast forse en snelle uitbreiding van het net zoeken we naar manieren om het bestaande net beter te benutten. Gelukkig zien we in congestiegebieden elders in Nederland steeds meer initiatieven in de markt ontstaan die van de onbenutte potentie gebruikmaken. Voorbeelden van pilots op dit gebied zijn:

- De E-hub op een bedrijventerrein in Tholen
- Flexibele contracten met producenten en afnemers van elektriciteit
- Introductie van netbewust laden bij publieke laadpalen
- Goede lokale verhouding tussen invoeding van zon- en windenergie combineren op locatie (*cable pooling*)

Samen met marktpartijen ontwikkelen de netbeheerders nieuwe contractvormen en producten en is er een pakket aan nieuwe regelgeving in de maak om gebruikers van het net te stimuleren het net beter te benutten. Wilt u meer informatie over voorbeelden van het beter benutten van het net, dan komen wij graag bij u langs voor een nadere toelichting. Ook als uw gemeente nog niet te maken heeft met congestie is het van belang hiermee te beginnen. De verwachting is dat transportvermogen gedurende de transitie een schaars goed zal zijn en dat vormen van beter benutten van het net gemeengoed wordt in het huidige en toekomstige energiesysteem.

Meer informatie

Op 14 december jongstleden hebben wij ambtenaren van gemeenten uit ons verzorgingsgebied in Zuid-Holland tijdens een webinar meegenomen in de onderwerpen netcongestie, sneller bouwen en beter benutten van het elektriciteitsnet. Dat webinar is [hier](#) terug te kijken. Daarnaast organiseren wij een webinar voor college, raads- en statenleden. U ontvangt hiervoor een uitnodiging.

De gevolgen van een overvol stroomnet zijn een probleem van ons allemaal. Doordat we in Nederland momenteel zoveel vragen van het elektriciteitsnet is het een kwestie van tijd tot congestie ook bij u in de gemeente een rol gaat spelen. Mogelijk heeft u reeds te maken met een vorm van congestie. We zullen dan ook allemaal onze rol moeten pakken om de uitdagingen op het stroomnet het hoofd te bieden. Wij maken daar graag samen met u werk van.

Met vriendelijke groet,

Maarten Bijl
Regiodirecteur Zuid-Holland, Stedin

CC: Gedeputeerde Energie, provincie Zuid-Holland en RES-organisatie